

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیہ ۱۹۰۵ء سنہ لکھی (۶۵) ، القی
آیلغی (۳۵) غروشدر .
ممالک اجنبیہ ۱۹۰۷ء سنہ لکھی (۱۷) ، القی
آیلغی (۹) فرانقدر .

ادارہ خانہ

باب عالی جادہ سندھ دائرہ مخصوصہ

اضطرابات

آبونه بدلی پشیندر .

§

مسلكه موافق آثار مع المحتویہ قبول
اولنور . درج ایڈیٹورین یازیلر
اطادہ اولوعاز .

الاضطرابات

۱۳۳۰

دینی، علمی، ادبی، سیاسی ہفتہ لقی مجموعہ اسلامیہ در

واللہ یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

مقالات

عثمانیلر علوم و فنونه خدمت ایتمسینی ؟

بروسه مبعوث سابقی طاهر بك افندییه

کچنلرده سوق تصادفله الیمه فرانسزجه بر کتاب کچمشدی. کتاب شرقدن، مدنیت اسلامیهدن بحث ایدیوردی. شویله بر قاریشدردم: مؤلف کتابنده، جهان مدنیتته اتحاف ایتمکاری مخلصد ولایموت اثرلیله بشریت متکامله بی ابدیامتدار برافان متفکرین اسلامیهدن برلسان نزاهت وستایشله بحث ایتمش، لواء محمدی آلتنده اتحاد ایدن اقوام مختلفه نك یتشدیره بیلدیکی یوکسک سیالری تحلیل ایدرک هر قومک مدنیت اسلامیهدن نه نسبتده حصه دار اولدقلرینه دائر مهم تدقیقاتده بولتمش. کتابی بویوک و مرقالی بر اعتسایله او قومق لزومنی حس ایتمدم. مقدمهده، امویلره، عباسیلره، بویهیلره، سلجوقیلره، فاطمیلره والحاصل بالجمله حکومات اسلامییه بر نظر سریع عطف ایدیلرک بولردن هر برینک معارف و مدنیت اسلامییه اولان خدمتلی و چیز بر قاج سطرله تشریح و مدعیات، هر برنده یتیشان بویوک مؤلفلرک ایدنمون اثرلرینک اشمادیلره تأیید ایدلمش. هوبت وجدانیهمده درین بر حس ضرور و افتخار او یاندیران بوصحیمه بی منتدار نظرلرله سوزدم. فقط بر قاج سطر آشاغیده کوزیمه چاربان یازیلر، بر آن اول طویدیمغرور و افتخاری طاغیتدقدن باشقه سانکه او قودیم کلهلرک هر حرفی قیزغین برر چیوی اولمشده بینه صابلاشمش کبی یاقیچی بر آجی حس ایتمدم والیم صیزیلر آلتنده قیوراندم.

کتابک بوزهرناک سطرلری بزدن، عثمانیلردن بحث ایدیوردی. مؤلف اقوام اسلامییه آرسنده علوم و فنونه اک آز خدمت ایدن قومک، عثمانیلر اولدیغنی سوبیلور و تأیید مدعا ایچوندده عثمانلی مؤلفلرینک آنجق بر قاج ذاتدن عبارت اولدیغنی اورتهیه سوریوردی. عجباً بو آدم حقیلمی ایدی؟ شبهه یوق که خایر! فقط ذهنمه هجوم ایدن بو سؤاله قلباً خایر جوابی ویرمک ایسته دیکم خالده وجدانمه اطمنان بخش اوله جق شواهد بوله میسورم. ثبوت، بن امین که عثمانلی معارفی ده ظن و ادعا ایدلیدیکی قدر زوکورت دکلدرد. بودیار تارومارک چوراق و اونوتلمش محیطنده بدرالدین سیابولر کبی سوسیو-لوع حکیملر کلمش، بو طالعسنز یورد علی قوشجیلر و کلنبویلر کبی برچوق افاضله مأمین انکشاف اولمشدر. بر خارقه ده و فضیلت اولان بدرالدین، سطح بین مورخلر مرکز یا کاش اتهماتیله استحالاه ایتمش برسیمای بلنددر. بو کونکی نسل ایسه بروقتلر ملتیز آراسنده موقتاً یازیلدایوب ابدیاً افول ایدن بو کبی عالی ذکالرک وجوددن بی خبر بولینیور. اسلافنک آثارینه قارشلی بزم قدر لاقید قالمش بر ملت یوقدر ظن ایدرم.

اجدادی میاننده کی متفکر دماغلی اونوتان، اسلافنک موروثات

علمیه سنی متروک و بهمل برافان بر ملت، استقباله امین و امید وار نظرلر فیلاتمق حقدن محرومدر. عجباً ادعا ایدلیدیکی وجهله عثمانلی دیاری حقیقه علم و معرفت خصوصنده او قدر چوراقی کچمش؟ متروک و منسی کتبخانه لرده اجدادمن طرفندن بزم کبی لاقید اولدلرک پیشگاه تتبع و غیرتنه اتحاف ایدلمش قیمتدار اثرلر یوقی؟

استانبول وازمیر کتبخانه لرنده اجرا ایتدیکنکز تبعا نك ثم اتی اشهاد ایدرک بو سؤلره یوزیمزی قیزارتمیه جق بر جواب ویرمک ممکندر. فقط خزائن اسلاف یالکنز استانبول وازمیرده می مدفوندر. آناتولینک کرفلی و بوسونلی کوشه لرنده اهل ایدلمش، مطموره نسیان کیم بیلیرداها نه قدر اثرلر وار؟ اخلافنک قدرناشناسانی یوزندن طاشی دوشمش، دیواری بیقلمش مقبره لرده جسدلری کبی هوبت علمیه لری ده عدم قارا کلقلرینه قارشمش نه قدر بویوک افاضل یانیور؟ بونلری طانیهمق، بوله مق بو کونکی نسل متفکره ابدی بر شین، قیزارتمی بر عار اولمزمی؟ فقط بونلری کیم آرایه جق، قیمت علمیه لری تقدر ایدرک بزه کیم طانتدیره جق؟ تاریخمزی، ملتیمزی بو آغیر و ازیمچی اتهملردن کیم قورتاره جق؟

معلوم فاضلانلریدر که بیلدیوغرافی آریجه بر علمدر. هر علمده اولدینی کبی بیلدیوغرافی علمنده اختصاص لازمدر. بویله بر اختصاص ده آنجق او علمه قارشلی درین وزوال ناپذیر بز عشق پرورده ایدنک و اوصورتله چالشمقلمه میسر اولور؟

آثار منتشره کز، یدییوز تاریخندن بری ملک عثمانیده یتیشان اعظم مؤلفین حقدنه کی تبعات عمیق کزک شاهدی، هنوز انتشار ایتمین مؤلفات کزده عثمانلی بیلدیوغرافیسنه اولان وقوف و اختصاص کزک لایموت دلیللریدر.

فقط ساحه مساعیکزک استانبول و جوارلی موافقه حصری، مقصدی تمامیه تأمین ایدیه بیلیمی؟ آناتولی ایچریلرنده ده خصوصی، عمومی بک چوق کتبخانه لر وارددر. بورالرده کیم بیلیر نه قدر قیمتدار اثرلر مدفون بولینیور. آناتولیده و قوفکار بردماغک اجرا ایدیه جکی تبعات، اسلاف کرامدن بزه شمده یه قدر اسملری بیله طویمدیغمز کیم بیلیر نه قدر بویوک و منسی دهالر طانتدیره جق.

بو کونلرده اوقاف نظارتنک استانبول کتبخانه لری حقدنه شایان تقدیر مهم بر تشبثده بولدیغنی اوراق حوادثده کوریلنیور. پاتخت کتبخانه لری حقدنه کی بونصور مصیب؛ داها فرقلی بر صورتده؛ ولایات کتبخانه لرینده تشمیل ایدیلرسه اوقاف نظارتنک ستون موقیباته بر لوحه افتخار داها علاوه ایدلمش اوله جنی شبهه سزدر.

فقط اقایم عثمانینک مناطق مختلفه سنده مطموره نسیان اولان آثار اسلامک احیاسی، شمده یه قدر اسملری بیله طویمدیغمز متفکرین اجدادک اخلافه طانتدیرلمه سی، عثمانیلرک ظن ایدلیدیکی کبی علوم و فنونه بیگانه قلمه مش اولدقلرینک یارواغیار نظرنده اثباتی، ذات عالیلری کبی بو خصوصده بحق متخصص اولان ذواتک همتنه متوقف دکلیدر؛ بویوله

برسیاحت تقبیه اجراسی ایچون وظیفه رسمیه کز طبیعی برمانعه تشکیل ایدر سه ده بوتون تاریخ علمیه بر ملتک شرف و حیثیته، عائد بر خدمت مبعجله ایچون - نه قدر بو بوک اولور سه اولسون - شخصی فدا کارلردن چکینه به چکیزه امینم . بوامیت و قناعتدر که راقم حروفه تقاعد - لککزک طلیله بوایشه حصر همت بیور مکز کبی بر جاده بولمق جسارتی بخش ایدیور .

معارف و حیثیت ملیه نامه و وقوع بولان شوتمنی ده ، مملکتک بوتون صنوف متفکره سی ده بنله هم قلب وهم لسان اولدیغنی قناعتله عرض ایده بیلیرم .

افراد ملت آره سنده وظیفه رسمیه کزی ایفا ایده بیله جک ذوات بک چوقدر . فقط اختصاصه متوقف اولان بوایشک حسن صورتله نتیجه پذیر اولسی انجق سزک هم تکزه متوقفدر .

دائماً رهبر حرکاتکز اولان :

« هر جمعیت دلهاست پریشانی ما »

مصراعنی بیامم بو وسیله ایله ده تکرار ایدم می ؟

م . شمس الدین

نکات ایجابی

هندستانه خابره مخصوصه :

هند بولنده

۲۶

هندستانه مسامت :

عثمانلیلر محاربه به تکرار قرار ویرملری اوزرینه بوتون هندستان اسلاملرینک توجهلرینی قازانمغه موفق اولمشدر . حتی حیدر آباد دکن ایالت مستقله سنده منفعی اعانه حربیه ویرملک اوزره بر فیل یاریشی اورا حاکم مستقی (نواب عثمان علی خان) - نظام الملک آصف جنک بهادر لقبه ملقب وحضرت ابو بکر افندسزک سلاله سندندر - حضرتلرینک ریاست عالیلری آلتنده تشکیلی ایشدر . یاریشه اشتراک ایتک ایچون هندستانک هر طرفندن اعیان وامرا حیدر آباد شهرینه کلشدر . مذکور یاریشدن حاصل اولان تمتع صافی یکریمی ایکی بیگ انکلیز لیراسی راده سنده بر مبلغ اولدیغنی ده (مشیر دکن) - حیدر آبادده یومی اوله رق انتشار ایدن بر غزته در - غزته سی بیان ایدیور .

هندستانک تیپاله ایالتده بر مسامره فوق العاده ایالت مذکورکده مک مستقل هندو حاکمی طرفندن ترتیب ایدلش واوراده ساتیلان یک ایچمک وسائرته نک صافی حاصلاتی عثمانلی اعانه حربیه سنه ترک اولمشدر . تیپاله حاکمه سی بالذات حضاره میوه صانعغه تنزل ایتدیکندن ، یالکز مشارالیه انک صاندیغنی اشیانک قیمتی بیگ بشیوز انکلیز لیراسی قدر بر مبلغ تشکیل ایشدر . بوکا مائل اعانه وسائلنک هندستانده حسابی یوقدر . وسائل ووسائط شتی ایله بزه اعانه ویرمکدن اصلا چکینه یورلر . بومیای اسلام تاجرلریله آکش ویریشیلری آوروپا ایله مالک سائرده دن جلب ایتدکاری اموال تجاریه لرینک تحت صندوقلریله چواللرینی بوندن سوکره منتظماً اعانه حربیه به ترکه قرار ویردکارینی لاهورده منتشر (پیسه اخبار) غزته سی یازیور .

هپسندن زیاده حائر اهمیت واعتنا اولان آتیده کی قرار اوله کرکدر . بوتشبه اولک آباق اولانلرایسه هندستانک (علی کده) دارالفنوننی طلبه لریدر . مذکور قصبه ده نفس دارالفنونه طبع وانتشار اولنان علی کده غزته سنک بیسانه نظراً عموم هندستان مسلمانلرینه خطاباً اردو لسانیه بک مفصل بر بیاننامه دارالفنون مذکور معلمین ومعلملری طرفندن قلمه آلتوب ، منتظم بر اعانه حربیه نک ویرلسی تکلیف ایدلشدر . مذکور اعانه درجی ایچون آبروجه بر نظامنامه تحریر وترتیب ایدیلرک ، اعانته هر طبقه نک اشتراک ایده بیلرسی تحت تأمین ایشدر .

ایچکی ، توتون و بوکی مکیفات استعمال اولنالرده اختیاری بر جزا تعیین قلمشش ومذکور جزالرکده اعانه قومیسسیونه ویرلسی شرط انخاذ قلمشدر . هرشیدن اول فقرا ومستحقغه ویریله جک اولان صدقاتکده عثمانلی بالقان محاربه سی دوام ایتدکجه مذکور اعانه صندوغنه ویرلسی رجا اولمشدر . حاصلی بونظامنامه نک احتوا ایتدیکی مواد التمش درت ماده دن عبارت اولوب ، هندستانده یشایان بالجمله عناصر وطبقات اسلامیه به بر حرب ویرکوسی - اعانه سی - طرح ایدلشدر .

مذکور غزته نک بیاناته باقیلر سه ، مذکور پروژه نک تطبیق وتعقیبی یوزندن برسنه طرفنده اون بش میلیون انکلیز لیراسی قدر بر مبلغ جمعی قابل ایش . عرض اولنان پروژه نک هند مسلمانلرنجه قبول اولنه جغنی وایستیلان نفودک جمعنه کمال خواهشله تشبث ایدیله جکینی (علی کده) غزته سی بیان ایدیور .

کاشکجه بزده ده بویه تکلیفلر ، پروژه لر ، جمعیتلر تشکیلی ایتسه ده منتظم بر اعانه حربیه سی ملتزه قبول ایتدیرمکه موفق اولسه لر . عثمانلی ملت نجیبه سی بوخصوصه هندستان مسلمانلرینه اقتدا واقفنا ایلمکی - کندی منفعت وبقالری ایچون - مقدس ولایم الاتباع بروظیفه نظیفه بیلیدرلر . چونکه انجق بو صورتله دولتیزک شرفنی ، ملتیزک ناموسنی وقایه ایده بیلیرز . فرانسزلر وقتیه آلمانلری سوکیلی یارسلرندن انجق بویه بر همت وحمت سایه سنده چقاره بیلدیر . اساساً جزئی وتدریجی - وققط منتظم بر ویرکو صورتیه جمع وجبایت اولمق شرطیه - ویریله جک اولان اعانه حربیه ملت کمال آرزو ایله اشتراک ایدر ظننده می . بو ویرکو اون بش سنه قدر ملتک هر فردندن آلتوب آلات وادوات حربیه ایله دونانمه مباحیه سنه حصر وتخصیص اولمشدر . آز بر مدت سوکره ، تکلیفسز ، زحمتسز میلیونلرجه لیرا بریکدیرمکه و بریکدیریلان مبالغه ایله کیت کیده قوتلی بردونانمایه ، متین ومجهز اردولره مالک اوله رق بک مسالنتکارانه برحاله اثبات موجودیته مقتدر اوله جفز . احتمالکجه بزم بو تشبث وطنپرورانه من ، سائر اقطار وممالک اسلامیه ده بولنان اسلام قارده شلرمن اوزرینه حسن تأثیر اجرا ایدرده ، انلرده بزم امداد ومعاونتزه قوشارلر . خاقان سابق (حمیدیه حجاز تیمور یولی) نی بویه بر همت وتشبث سایه سنده میدان کتیروب نافع ومفید بر اثر میدان کتیومه دیمی ؟

هندستان مطبوعاتی بو صیره ده اک زیاده اشغال ایدن مسائل مهمه دن بری ده سوریه ده حاصل اولان جریاندر . سوریه لیلرک بوخصوصه بک ایلری کیتکده اولدقلرینی منصفانه بر لسان ایله بیان ایدیورلر . اوت هند مطبوعاتی بو بایده بک بیطرفانه وصادقانه بر صورتده نقطه نظرلرینی در میان ایتکده وبالعموم عثمانیلرک منفعت وترقیلرینی ارزو ایتکده درلر .

اخیراً سوریه ده حکمفرما اولان جریان سائر ممالک عثمانیه به فنا صورتله سرایت ایتکجه باشلامشدر . احتمالکجه یازین او بر کون بوجریان خطه عراقیه به ده سرایت ایدر . اساساً بو جریانی بورالرده قبول وترقی ایتدیرمک ایچون متعدد عوامل وموثرات دخی واردر . فقط نتیجه اعتباریه بن بونی اینی بر شی کورمیورم . زیرا مقصد اصلاحات طلبندن عبارت اولسه بن بو تشبثی بوتون قوتله آلتیشلارم . فقط مع التأسف ایش او قدرله قالمیه جقدر . بردن بره پرده خفا آرقه سنده مأمول ایتدی کمزدها بشقه شیلرک عرض اندام ایتیه جکینی بزه کیم تأمین ایده بیلیر ؟

**